

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Jūsu Tiesības](#) > [Atbildētāji \(kriminālprocesā\)](#) > 3. Manas tiesības tiesas procesa laikā

3. Manas tiesības tiesas procesa laikā

Kur notiek tiesas process?

Krimināllietas parasti izskata pirmās instances vispārējās piekritības tiesas. Tās ir [apgabaltiesas](#). Parasti tiesas process notiek tā apgabala tiesā, kur noticis iespējamais noziedzīgais nodarījums. Tiesas procesi parasti ir [atklāti](#). Tas nozīmē, ka tiesas procesā var būt klāt ikviens, kas vēlas. Tomēr dažos gadījumos, piemēram, ja jāizskata ar seksuāliem noziedzīgiem nodarījumiem saistītas lietas, tiesa var noteikt, ka lietu pilnīgi vai daļēji izskata bez publikas klātbūtnes. Tāda pati kārtība attiecas uz lietām, kurās apsūdzētie ir nepilngadīgas personas.

Tiesas sastāvs ir atkarīgs no izskatāmās lietas veida. Jūsu lietu var izskatīt viens tiesnesis, viens tiesnesis un trīs [tiesas piesēdētāji](#), divi tiesneši un trīs vai četri tiesas piesēdētāji vai trīs tiesneši. Parasti tiesas sastāvs ir atkarīgs no noziedzīgā nodarījuma smaguma.

Vai tiesas procesa gaitā drīkst mainīt apsūdzību?

Izvirzītu apsūdzību parasti nedrīkst mainīt. Tomēr prokurors var paplašināt apsūdzību, attiecinot to uz citu nodarījumu, ja tiesa uzskata šādu rīcību par pareizu, ņemot vērā iesniegtos pierādījumus.

Apsūdzību neuzskata par grozītu, ja prokurors sašaurina apsūdzību vai nosauc jaunu likuma pantu, kas nav minēts pieteikumā par uzaicināšanu uz tiesu, vai papildina apsūdzību ar jauniem, apstiprinošiem faktiem.

Ja tiesas procesa laikā atzīstat vainu visos vai dažos apsūdzības punktos, samazinās to liecību skaits, kas tiesai jāuzklausā. Vienkāršās krimināllietās sprieduma pieņemšanai parasti pietiek ar apsūdzētā atzīšanos. Smagāku noziedzīgu nodarījumu gadījumos ar vainas atzīšanu nepietiek — jo smagāks noziedzīgs nodarījums, jo vairāk pierādījumu tiesai vajag.

Kādas ir manas tiesības tiesas procesa laikā?

Jums ir tiesības piedalīties tiesas procesā, ja jūsu lietu neizskata tiesneša kabinetā [rakstveida procedūrā](#). Maksimālais sods, ko var piespriest, izskatot lietu rakstveida procedūrā, ir brīvības atņemšana uz deviņiem mēnešiem. Ja brīvības atņemšanas soda ilgums pārsniedz sešus mēnešus, tiesai ir jāatļauj jums sniegt mutisku liecību.

Par dažiem sīkiem pārkāpumiem jūs var notiesāt bez jūsu klātbūtnes. Šādos gadījumos var piemērot naudas sodu vai brīvības atņemšanu ilgākais uz trīs mēnešiem un naudas līdzekļu konfiskāciju maksimāli 10 000 eiro apmērā

[2. uzzīņu lapā](#)

Jums ir tiesības aizstāvēt sevi pašam. Jums ir arī tiesības izmantot advokāta pakalpojumus. Ja esat ieradies uz lietas izskatīšanu tiesā bez advokāta un tiesa konstatē, ka nespējat pats sevi aizstāvēt, jums arī pret jūsu gribu var norīkot aizstāvības advokātu. Principā jums ir tiesības jebkurā laikā mainīt advokātu.

Jums ir tiesības, bet nav pienākuma tiesā uzstāties. Kā apsūdzētajam jums nav jāpalīdz tiesai atzīt jūsu vainu. Ja lietas izskatīšanas laikā vēlaties runāt, jums nav jāstāsta patiesība, jāsniedz vienīgi patiesi personas dati un ziņas par ienākumiem. Tiesa salīdzinās jūsu liecību ar citu lietā uzklusīto personu liecībām un pierādījumiem un izvērtēs, cik ticama ir jūsu liecība.

Kādas ir manas tiesības attiecībā uz pierādījumiem pret mani?

Jums ir tiesības iepazīties ar pierādījumiem, ja tas nekaitē kriminālizmeklēšanai. Principā tiesā var izmantot visus pret jums vērstos pierādījumus. Taču tiesai ir tiesības neiepazīties ar pierādījumiem un neuzklausīt lieciniekus, par kuriem ir skaidrs, ka tie nevar ietekmēt spriedumu.

Jums ir tiesības iesniegt savus pierādījumus un uzaicināt savus lieciniekus. To vajadzētu izdarīt pēc iespējas ātrāk, bet varat tiesu pirmo reizi iepazīstināt ar saviem pierādījumiem un lieciniekiem arī galvenajā tiesas procesā vai pat apelācijas izskatīšanas laikā. Ja uzaicināsi jaunus lieciniekus un sniegsiet jaunus pierādījumus novēloti, tiesai, izvērtējot jūsu vainu, var rasties šaubas par to, vai šie liecinieki un pierādījumi ir pietiekami svarīgi.

Jums un jūsu advokātam ir tiesības izjautāt visus lieciniekus. Ja apsūdzētajam ir advokāts, viņš tiesā parasti uzdod jautājumus apsūdzētā vārdā.

Somijā tiesas izvērtē pierādījumus pēc saviem ieskatiem. Tas nozīmē, ka tiesa lemj par katra pierādījuma un liecinieka nozīmi.

Vai tiesa ņems vērā manas iepriekšējās sodāmības?

Ja jums ir iepriekšējas [sodāmības](#) Somijā, pieņemot spriedumu, tiesa ņems tās vērā. Sodāmības vēsture var ietekmēt to, vai tiesa jums piespriedīs reālu vai nosacītu ieslodzījumu. Turklāt tiesa var jums piespriest bargāku sodu, ja uzskatīs, ka jūsu iepriekš izdarītie noziegumi raksturo jūs kā personu, kas neievēro likumu.

Iepriekšēja sodāmība Somijā var arī mīkstināt sodu, ko tiesa jums piespriedīs, ja pašreizējā tiesas procesā izskatāmo apsūdzību būtu bijis iespējams izskatīt kopā ar iepriekšējām apsūdzībām. Tiesa var ņemt vērā arī citās dalībvalstīs piespriestu reālu cietumsodu un sabiedriskos darbus un attiecīgi pielāgot spriedumu.

Kas notiek tiesas procesa beigās?

Tiesas procesa beigās tiesa pieņem spriedumu, ko pasludina tajā pašā dienā vai vēlāk tiesneša kabinetā. Spriedumā jūs var atzīt par vainīgu visos vai dažos apsūdzībā minētajos noziedzīgajos nodarījumos, bet tikpat labi tiesa var apsūdzības noraidīt.

Ja tiesa ir atzinusi jūs par vainīgu, jums var piemērot šādus sodus.

Reāla brīvības atņemšana

Brīvības atņemšanas ilgums var būt no 14 dienām līdz mūža beigām. Sods, kura ilgums pārsniedz divus gadus, vienmēr ir reāla brīvības atņemšana.

Nosacīta brīvības atņemšana

Brīvības atņemšanas sodu, kura ilgums nepārsniedz divus gadus, var piespriest nosacīti, ja tiesa uzskata to par lietderīgu. Vienlaikus ar nosacītu brīvības atņemšanu tiesa var piemērot arī naudas sodu vai piespriest 20–90 stundu ilgu sabiedriskos darbus, ja nosacītais brīvības atņemšanas sods ir ilgāks par gadu.

Nosacītu brīvības atņemšanu vienmēr piespiež kopā ar pārbaudes laiku, kura ilgums ir no viena līdz trim gadiem. Ja šajā laikā neizdarāt jaunus likumpārkāpumus, piespriestais brīvības atņemšanas sods nav jāizcieš. Ja šajā laikā izdarāt jaunu likumpārkāpumu, par kuru jums piespiež reālu brīvības atņemšanu, tiesa var noteikt, ka jums jāizcieš arī nosacīti piespriestais sods.

Sabiedriskie darbi

Reālu brīvības atņemšanu, kuras ilgums nepārsniedz astoņus mēnešus, var aizstāt ar [sabiedriskajiem darbiem](#). Tas nozīmē, ka jums Somijā jābūt pastāvīgai dzīvesvietai. Tiesa var atteikties no soda aizstāšanas ar sabiedriskajiem

darbiem, ja jums iepriekš ir bijis piespriests reālas brīvības atņemšanas sods vai sabiedriskie darbi.

Sods nepilngadīgajiem

Ja esat jaunāks par 18 gadiem un esat izdarījis noziedzīgu nodarījumu, jums var piespriest [nepilngadīgajiem paredzēto sodu](#). Tas ir īpašs sods, ko piemēro gados jauniem likumpārkāpējiem. Šis sods ir smagāks nekā naudas sods, bet vieglāks nekā reāla brīvības atņemšana.

Naudas sods

Par sīkiem pārkāpumiem var piemērot naudas sodu. Naudas sodus izsaka [vienībās](#). Minimālais vienību skaits ir viena, bet maksimālais — 120. Ja vienlaikus piemēro naudas sodus par vairākiem pārkāpumiem, maksimālais vienību skaits var būt lielāks.

Vienas naudas soda vienības lielums būs atkarīgs no jūsu ienākumiem tiesas procesa laikā. Pašlaik mazākā naudas soda vienība ir seši eiro.

Ja nesamaksāsit tiesas noteikto naudas sodu, tā vietā jums piemēros brīvības atņemšanu. Trīs nesamaksātas naudas soda vienības atbilst vienai brīvības atņemšanas dienai.

Kāda ir cietušā loma tiesas procesā?

Somijā cietušajam jeb cietušajai pusei tiesas procesā ir diezgan svarīga loma. Cietusī puse var pievienoties prokurora izvirzītajai apsūdzībai vai izvirzīt citu apsūdzību. Cietušajam ir arī tiesības izvirzīt apsūdzību, ja prokurors ir nolēmis atteikties no apsūdzības. Cietusī puse turklāt var pieprasīt no noziedzīgā nodarījumā aizdomās turētās personas kompensāciju.

Kriminālizmeklēšanā cietušajai pusei parasti jautā, vai tā vēlas, lai noziedzīgā nodarījumā aizdomās turētajai personai piespriež sodu un/vai liek samaksāt kompensāciju. Cietušie var iesniegt prasības arī galvenā tiesas procesa laikā.

Saites

[Likums par tiesas procesu publiskumu vispārējās piekritības tiesās \(angļu valodā\) un zviedru valodā \(neoficiāls tulkojums\)](#)

[Kriminālprocesa likums \(angļu valodā\) un zviedru valodā \(neoficiāls tulkojums\)](#)

[Kriminālkodekss \(angļu valodā\) un zviedru valodā \(neoficiāls tulkojums\)](#)

[Tieslietu ministrijas brošūra par kriminālprocesu apgabaltiesās \(zviedru valodā\)](#)

[Tieslietu ministrijas brošūra noziegumos cietušajiem](#)

[Procesuālais kodekss \(angļu valodā\) un zviedru valodā \(neoficiāls tulkojums\)](#)

[Juridisko reģistru centrs](#)

 Lapa atjaunināta: 12/09/2025

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.